

"אבא, עמדת בניסיון". ר' ניר מנוסי בשיחה עם אביו ז"ל לפני כשנתיים

עין לא נשארה יבשה

במהלך דברי ההספד המרגשים שנשא השבוע הרב ניר מנוסי בהלוויית אביו, העיתונאי והפזמונאי הישראלי דידי מנוסי ז"ל שנערכה בקיבוץ גבע. המראה של האברך החב"די סופד לאביו, אישיות מפורסמת בעולם התרבות התל-אביבי ולשעבר בעל טור קבוע ב'דיעות אחרונות', עורר עניין רב בכלי-התקשורת בישראל. ר' ניר הצליח לשזור בדברי ההספד את סיפור חזרתו בתשובה ואת העובדה שדווקא אביו, שבעבר הרחוק פרסם מאמרים נגד הדת, קיבלו באהבה רבה. דברי ההספד שנשא, סיפרו יותר מכל את סיפורו של אבא ובן, שלמרות שבחרו בדרכים כליכך שונות, אהבו אחד את השני בלב ונפש.

שנים אחרי שהעיתונאי דידי מנוסי פרסם טורים בתקשורת נגד הדת, בנו ניר החל לחזור בתשובה ובהמשך הפך לחסיד חב"ד • אביו חשש בתחילה, אך לבסוף קיבלו באהבה ולימים רווה נחת רבה ממנו ומנכדיו • בהלווייתו שנערכה השבוע, ביקש בנו יבדלחט"א לשתף את המשתתפים בניסיון שעבר על אביו בעת שחזר בתשובה. "עמדת בניסיון הכי טוב שאפשר, אבא, כל הכבוד לך", סיכם בעיניים דומעות • אני לדידי

מאיר סגל

צילומים: שמוליק סופר

הניסיון

"אבא יקר שלי, קודם כל אני רוצה להגיד לך תודה", פתח ניר. תודה על שנים של אבהות מסורה, אכפתית ומגוננת. תודה על כך שתמיד היית שם כשהייתי צריך אותך ותמיד יכולתי לסמוך עליך. תודה על כך ששמרת עלי ודאגת לי ונתת לי כל-כך הרבה.

"לפני כעשור וחצי העמדתי אותך בניסיון לא קל. לאחר עשרות שנים של כתיבה שנונה ונושכת נגד הדת והדתיים פתאום הבן שלך התחיל להתקרב ליהדות ואפילו, רחמנא ליצלן, לשמור מצוות מעשיות. לרגע קטן נבהלת. פחדת שאנתק קשר. אמרת לי, תלמד, אבל למה לקיים? עניתי לך, למה לך לא הספיק לקרוא ספרי הרפתקאות על הודו ואפריקה, למה ממש לנסוע לשם? צחקת והבנת. "וכשראית שאני שומר על קשר ולא מתרחק, עשית יותר מזה: קיבלת וכיבדת. עד כדי כך, שבסוף עודדת אותי: כשהתוודיתי בפניך שאני כבר ממש רוצה ללכת על זה, אבל מפחד מה יגידו, קפצת כנשוך נחש ואמרת, מה זאת אומרת מה יגידו? תעשה בדיוק מה שאתה רוצה, ושכולם... עמדת בניסיון הכי טוב שאפשר, אבא, כל הכבוד לך".

ניר תיאר את הסבל הבריאותי שעבר אביו בשנים האחרונות, וסיים בסיפור מרגש: "אמש, כשהכנתי את ההספר הזה, פשפשתי בארכיון המחשב שלי, וגיליתי קטע יומן שכתבתי לפני שנה. כתוב שם שהתעוררת משנת הצהריים שלך וסיפרת שהייתה לך שיחה בחלומך ארוכה עם אלוקים. לא ראית אותו, אמרת, רק שמעת, אך ניהלתם שיחה שבה שאלת אותו שאלות רבות, והוא ענה לך.

"אמרת ששני דברים עיקריים למדת מהשיחה: האחד, שכל פרט ופרט בבריאה קשורים זה בזה; והשני, שיש טוב ורע בעולם, וצריך לבחור בטוב ולדחות את הרע. לא שכחת את החלום הזה, והזכרת אותו מספר פעמים נוספות, בדעה צלולה. בדקתי את התאריך ועיני נפערו: זה היה ב"ט טבת תשע"ג – היום, לפני בדיוק שנה, בשעות הצהריים. אני מקווה שאתם ממשיכים את השיחה עכשיו, אבא, מאותו מקום שהפסקתם לפני שנה בדיוק. אני נפרד ממך עכשיו, אבא. אני מבקש סליחה על כל הרגעים שלא כיבדתי אותך, או לא כיבדתי מספיק. סלח לי.

סדקים בהשקפה

הרב ניר מנוסי, כיום כותב ספרים ומרצה ביהדות, חסידות וקבלה, עבר בילדותו מסלול חיים שגרתי של ילד ישראל תל-אביבי. בגיל 25 עזב לימודי אמנות באנגליה ופנה ללמוד פילוסופיה והיסטוריה באוניברסיטה העברית בירושלים, עם דגש על היסטוריה של המדע. ובדיוק בשלב זה של חייו, חל המהפך, כפי שסיפר ל'בקהילה' בראיון משותף עם אביו. "ראיתי עצמי כבן תרבות המערב על אפילו לרוחניות. למעשה, הייתה לי תפיסת עולם ממש מטריאליסטית, לפיה הכול ניתן להסבר מדעי. אמנם ידעתי שעצם הקיום, ההוויה עצמה, הוא חידה שהמדע אינו מסביר, אך חייתי עם זה בשלום – או לפחות כך היה נדמה לי.

"אבל לאט-לאט התרחשו כל מיני דברים שבקעו סדקים בהשקפת העולם שלי. למשל, מלימודי היסטוריה שמתי לב שרוב העולם ברוב

הרב ניר עם אחד מספריו

ההיסטוריה היה דתי ומאמין באופן כלשהו. בין אם היו הדתות נכונות או שגויות, כולן התייחסו לרוחני ולנשגב. דבר זה גרם לי לקלוט שהחילוניות המודרנית, אף על פי שכעת היא השולטת, היא בפרספקטיבה היסטורית בעצם סוג של כת שולית – היא היוצא מן הכלל, לא הכלל. זה לא מעיד על כך שהיא שגויה כמובן (גם היהדות היא מיעוט לעומת אומות העולם...), אבל זה הציב בפרופורציה

"וכשראית שאני שומר על קשר ולא מתרחק, עשית יותר מזה: קיבלת וכיבדת. עד כדי כך, שבסוף עודדת אותי: כשהתוודיתי בפניך שאני כבר ממש רוצה ללכת על זה, אבל מפחד מה יגידו, קפצת כנשוך נחש ואמרת, מה זאת אומרת מה יגידו? תעשה בדיוק מה שאתה רוצה. עמדת בניסיון הכי טוב שאפשר אבא, כל הכבוד לך".

חדשה את תפיסת העולם שלי. "כך נעשיתי יותר ויותר מודע למשמעות היותי חילוני. נעשיתי מודע לכך שבהתאם להבנתי את העולם לשום דבר, בחשבון אחרון, אין פשר או משמעות, שהכל סתמי, ובעיקר – שתפיסת עולם זו מכרסמת בנפשי בלי שאני שם לב לכך. כל זה הוביל אותי למשבר של ממש. "אבל בשיאו של המשבר פתאום היה היפוך: חווייתי מעין 'התגלות' בה התחוור לי מעל כל ספק שיש גם מימד רוחני למציאות, שיש נשמה ושיש מציאות נסתרת הנותנת לעולמנו משמעות. בחלומותיי הפרועים ביותר לא ציפיתי שאני, המתנגד לכיכך למיסטיקה ורוחניות, אחווה זאת – אך זה קרה. היה זה אחד הרגעים המשמעותיים בחיי".

ממשיך ניר ומספר: "אחת החוויות שהשיבה אותי אל היהדות, הייתה החוויה ההיסטורית. יום אחד שמתי את עצמי בנעליו של מתבולל בן המערב שחי בגרמניה. הוא בכל לבו רצה להיות חלק מהתרבות המערבית שגרמניה צעדה בראשה, הוא קנה את השפה הגרמנית את הלבוש הגרמני ואת המנהגים הגרמניים. כשיום אחד הוא מצא את עצמו על רכבת לאושוויץ.

"מה הוא חש? הוא חש שבגדו בו, שהוא נתן את כולו לתרבות זרה אבל היא לא השיבה לו נאמנות, כי הוא לא באמת היה שייך לשם. הוא מת בלי להבין, בלי להבין למה הוא מת. "דבר זה גרם לי לקלוט שהדברים הגדולים ביותר של חייו אינם בחירים. המגדר שלך, המולדת שלך,

ההורים שלך, לא בחרת אותם. הם שם והם חלק ממך. אחת מהם היא היהדות: היא חלק ממך בין אם תרצה ובין אם לא, ואתה אפילו יכול למות בגללה. אז אם זה כבר כך, אולי כדאי שכבר תברר מה משמעותה? כך שאחרי החשיפה לעולם הרוחני זה אחד הדברים שגרם להתחבר לזה שאני חלק ממני וגם אם לא בחרתי אני חייב לברר את זה.

"אני זוכר גם שכשלמדתי באוניברסיטה, התארחתי באחת השבתות אצל חברי החילוניים שהכינו שבת תוך כדי חילול שבת. הם ערכו שולחן, חתכו, בישלו, הכינו משקה חם ופתאום הייתה לי חוויה בלתי צפויה לחלוטין: ראיתי את מה שקרה סביבי בעיניים של יהודי מלפני 300 שנה. "דמות אחת של יהודי אחד מזוקן וחבוש שטריימל כמעט קרמה עור וגידים מול עיניי. כמעט ראיתי אותו מביט בי ובמה שקורה בעצב ואולי בהלם. אחרי כל מה שעברנו, אחרי כל מה שעשינו כדי לשמור על המסורת, הגעת לארץ ישראל, כדי לחלל את השבת? פתאום הבנתי את נקודת המבט היהודית על השבת".

הספר שקירב

היו הרבה תחנות ותובנות בדרך, כמובן. "לאט-לאט קראתי יותר, למדתי יותר, התחלתי להזדהות עם דברים שונים ביהדות – הצניעות למשל, היחס למשפחה, החגים. בשלב מסוים התחלתי שאני עובר מרחביה לנחלאות, שם יש אורה דתית פתוחה, והתחלתי לשמור שבת, אפילו שלא הקפדתי על כל ההלכות.

"כך הייתי זמן רב, בין העולמות, חצי בפנים וחצי בחוץ. הרגע המכריע שגרם לי לקבל על עצמי את ההחלטה לשמור מצוות היה ספר שנקלע לידי, של סופר צרפתי גוי, שהציג את התרבות המערבית כחברה מתפוררת ואנוכית, שבה כל אחד שבוי בתוך עצמו ואין אפשרות לקשרים ברייקימא בין האנשים. תרבות המצויה במבוי סתום, דרך ללא מוצא.

"לעומת זאת, באותו הזמן כבר למדתי שבלב היהדות, עומד מושג הברית: יש ברית בין הקב"ה לאדם שנכרתה על מי נח, ברית בין הקב"ה לעם ישראל במתן תורה, ברית בין הבריות זו לזו וברית הנישואין בין האישה והאשה. הברית היא השלכת חבל מעל התהום הפעורה בין האני והאתה. היא מתייחסת מיתר של אמון הדדי בין הפרטים המפורדים והמפוחחים.

"כשסיימתי את הספר הבנתי שאין לי מה להסס יותר, אין מה להביט לאחור. המערב מתפורר מסביבי אך התורה משלשלת אליי חבל הצלה המטפס אל מרחב מופלא של קשרים וחיבורים – אל ברית עם הנשגב. ואז החלטתי שהסתיימו ההיסוסים, ולמחרת היום התחלתי להתפלל שלוש תפילות ולנסות לשמור את כל ההלכות. שבועיים אחר כך קיימתי לראשונה את סדר הפסח כהלכתו, מהתחלה עד הסוף.

"המעניין הוא, שלפני זמן מה – עשר שנים מאוחר יותר – אותו סופר צרפתי נודע הגיע לארץ. רבים ביקשו להיפגש עמו אבל הוא לא היה מסוגל והציע במקום זאת פגישה לעשרים איש בלבד, כשמי שייבחר יהיה מי שיצליח ב־150 מילים לשכנע אותו שדווקא לו מגיע להיפגש עמו. אז כתבתי בקצרה את העובדה – שידעתי שבוודאי

"ראיתי עצמי כבן תרבות המערב לכל דבר, הייתי רחוק מכל זיקה ליהדות, לאמונה או אפילו לרוחניות. למעשה, הייתה לי תפיסת עולם ממש מטריאליסטית, לפיה הכול ניתן להסבר מדעי. אמנם ידעתי שעצם הקיום, ההוויה עצמה, הוא חידה שהמדע אינו מסביר, אך חייתי עם זה בשלום – או לפחות כך היה נדמה לי"

הכחדה עצמית. אין לציוויליזציה המערבית כל עתיד. היא נוסעת ישר לתוך קיר".

שליחות בכתיבה

הוריו של ניר התקשו לקבל את חזרתו בתשובה. "בתחילה הם חששו ונבהלו. הם פחדו בעיקר מכך שיאבדו אותי. אבל הם למדו שלהפך, הם לא איבדו אותי אלא רכשו אותי מחדש. לאחר שהתחנתני, הם ראו נחת רבה ממני ומהילדים, נכדיהם", סיפר השבוע בשיחה עם 'כפר חב"ד'. גם עם החברים לא היה קל. "רובם לא הבינו והתרחקו בהדרגה". עם אביו נהג לנהל שיחות השקפה בנושאי יהדות. "לאבא כאבה מאוד התרבות המדרדרת של בני-הנועה. פעם אמר לי שהדור שלו, דור המייסדים, חשב על הקמת המדינה ולא על מה שצריך להעניק לדורות הבאים. כאב לו לראות את ההידרדרות של

"תודה על התמיכה, אבא". האב ובנו בשיחה משותפת לפני כשנתיים

תיתפס כפיקנטית – שבזכות ספריו החלטתי לחזור בתשובה. לאחר שבוע קיבלתי טלפון ונמסר לי שנבחרתי מתוך מאות, להיות בין העשרים שייפגשו איתו.

"כשהגעתי, כל האחרים ישבו שם וחיכו לסופר בדריכות. כאשר צעדתי פנימה לבוש בבגדי החרדיים השחורים ולראשי מגבעת, נעצו בי כולם מבטים בתדהמה. הצטערתי שלא ניצלתי את הרגע לומר בצחוק: הסופר הזה שאתם מחכים לו? זה אני.

"על כל פנים, כשהגיע תורי לשאול אותו שאלה, שאלתי אותו אם הוא יכול לצפות עתיד חיובי למערב. הוא אמר: 'ניתן לראות שהמדינות שאימצו את המודרניות באופן מוחלט מאופיינות בכך שהן אינן מתרבות. ניתן לשרוד כפרט בתוך המציאות העגומה של היום, אולם לא להוליד לתוכה דורות נוספים. התרבות האירופאית בוחרת במסלול של

■